

Dante Alighieri,
Comitato del Twente
Park de Kotten 217
7522 EL Enschede
Tel. 053 4351796

E-mailadres: alidante@solcon.nl

Enschede, november 2017

Cari soci,

Hierbij de lezingen voor de komende maanden. We hebben geprobeerd u een afwisselend programma te bieden.

De bijeenkomsten in november, december, januari en maart

Vrijdag	10 november 2017	20.00 uur:	Lezing 'Van Dood in Venetië tot Napels zien' door Math Osseforth
Vrijdag	15 december 2017	20.00 uur:	Lezing 'Geneeskunde in de Middeleeuwen' door Jeanne van der Stappen-Heyvaert.
Vrijdag	19 januari 2018	19.30 uur:	Italiaanse avond 'Met Horatius langs de Via Appia' onder leiding van Rolf en Inge Smit Deze bijeenkomst vindt plaats in samenwerking met het Nederlands Klassiek Verbond en de Vereniging Ex Oriente Lux in Het Kottenparkcollege
Vrijdag	23 februari 2018	?????	Lezing 'Aan tafel met de Romeinen: Het belang van dineren in de Romeinse tijd' door Wendelijn van der Leest

De lezing 'Van Dood in Venetië tot Napels zien' door de heer Math Osseforth

In de lange geschiedenis van het Italiaanse schiereiland zijn er heel wat volkeren langsgekomen, heel wat machthebbers opgestaan en hebben vele culturen zich op vele manieren tot in de wijde wereld verspreid. In deze lezing bekijken we de geschiedenis van twee steden die elk op hun eigen manier toonaangevend zijn en zijn geweest voor wat we nu 'de Italiaanse Cultuur' noemen: Venetië en Napels. Het wordt een kennismaking voor wie er nog nooit geweest is en het wordt achtergrond en samenhang voor wie ze op zijn duimpje kent. Van dood in Venetië tot Napels zien: een prachtig verhaal.

Math Osseforth is classicus en op dit moment als promovendus verbonden aan de VU Amsterdam als gastonderzoeker. Sinds 2005 werkt hij als plaatsvervangend Rector op een Gymnasium. Hij is classicus in de breedste zin van het woord en verbindt de Klassieke Oudheid in alle facetten aan de tijden die volgen. Zijn credo is dan ook dat alles met alles te maken heeft. Zo wordt de cultuurgeschiedenis voor hem een meeslepend en voortdurend verhaal. Math Osseforth is in de eerste plaats een verhalenverteller die zijn publiek meeneemt naar een schijnbaar andere wereld.

Datum en plaats: vrijdag 10 november om 20.00 uur in Ariënsstaete, Lijsterstraat 30, 7523 ET Enschede
Introductie: Toegestaan voor € 3,50 per persoon

De lezing ‘Genezing in de Middeleeuwen’ door mevrouw Jeanne van der Stappen-Heyvaert.

In deze lezing wordt een groot aantal sprekende voorbeelden van verschillende kwalen met hun behandelwijze getoond.

De voornaamste diagnosemethoden waren ‘polsvoelen’ en ‘piskijken’. De therapie bestond uit eerst medicijnen, dan het mes, en tenslotte het vuur. Was de patiënt dan nog niet genezen, dan werd hij volgens Hippocrates, ongeneeslijk verklaard.

Veel zeer plastische illustraties zijn afkomstig uit verschillende handschriften van een van de beroemdste middeleeuwse boeken *Chirurgia* van Rolando da Parma, ook wel van Salerno genoemd. (zie afbeelding ‘een schedeloperatie’)

Een ander belangrijk werk was *Régime du corps* van Aldobrandinus van Siena met aanwijzingen voor een gezonde levenswijze, onder andere *Hoe men met een vrouw moet slapen*.

U kent waarschijnlijk allemaal ons lid Jeanne van der Stappen. Zij heeft Cultuurwetenschappen aan de Open Universiteit gestudeerd en geeft vrijwel elk jaar een lezing bij ons.

We sluiten na deze lezing het jaar 2017 af met een hapje en een glaasje wijn of een sapje.

Datum en plaats: vrijdag 15 december om 20.00 uur in Ariënsstaete, Lijsterstraat 30, 7523 ET Enschede
Introductie: Toegestaan voor € 3,50 per persoon

De lezing 'Met Horatius langs de Via Appia' in de Italiaanse avond onder leiding van Rolf en Inge Smit.

Een unieke (imaginaire) reis langs de oudste snelweg van Europa met onderweg fascinerende steden zoals Beneventum, tempels (bijv. de spectaculair gelegen tempel van Iuppiter Anxur in Terracina), grafmonumenten (o.a. de beroemde Rapollasarcofaag en het zogenaamdegraf van Cicero), opgravingen als Minturnae en natuurlijk prachtige stukken antieke Via Appia.

We volgen grotendeels de reis van de dichter Horatius. Hij heeft hiervan een humoristisch verslag nagelaten, dat uitgebreid gebruikt zal worden tijdens de lezing. De reis voert ons door de olijfgaarden van Apulië en het onherbergzame Lucanië naar de rijke kust van Campanië en via de kiwiplantages van Latium naar de muren van het oude Rome.

Er zal ook een proeverij zijn met de wijnen en bijzondere hapjes uit de streken waar Horatius reisde onderweg naar Brindisi.

Misschien bent u vorig jaar ook geweest toen Rolf en Inge Smit de avond over Le Marche verzorgden?

Rolf en Inge Smit hebben een kleinschalige agriturismo en B&B Ca'Beto in de Marken vlakbij Urbino, de stad waarin Rafaël geboren is. Ze hebben hun hart verpand aan Italië. Samen hebben ze ook vele reizen naar Italië geleid, en doen dat nog steeds.

Datum en plaats: vrijdag 19 januari om 19.30 uur in het Kottenparkcollege, Lyceumlaan 30 te Enschede.
Vrije toegang.

De lezing 'Aan tafel met de Romeinen: Het belang van dineren in de Romeinse tijd' door mevrouw Wendelijn van der Leest

Gezamenlijke maaltijden hebben een belangrijke functie in onze maatschappij; het is niet alleen lekker en gezellig, maar ook ondersteunt het vaak ons sociale netwerk. Dit was zeker niet anders in de Romeinse maatschappij, waar status verwerven en 'netwerken' (voor de elite) mogelijk nog belangrijker was dan in onze huidige maatschappij.

Het organiseren van gezamenlijke banketten (een convivium) was daarmee een reflectie van iemands rijkdom, van iemands (goede) netwerk, diens ontwikkeling en verfijnde smaak.

Kortom, het bepaalde het publieke imago en de reputatie. Maar ook voor de gasten was het naast een avond heerlijk eten en drinken, tevens een proef van hun ontwikkeling en goede smaak. Het was de plek waar zaken werden gedaan, politieke banden werden gesmeed of reputaties werden gebroken.

Maar wat hield zo'n banket eigenlijk in? En hoe waren deze banketten historisch gezien eigenlijk tot stand gekomen? Wat werd er zoal gegeten bij deze banketten? En wat waren de eetgewoontes van de lagere sociale

klassen? In deze lezing zullen meerdere facetten van de Romeinse eetcultuur aan bod komen, van de elite tot de armere bevolking. Er wordt gekeken naar de historie van wat er gegeten en gedronken werd door de Romeinen en waar.

Drs. Wendelijn van der Leest is historica en oudheidkundige.

Datum en plaats: vrijdag 23 februari om 19.30 uur in het in Ariënsstaete, Lijsterstraat 30, 7523 ET Enschede
Introductie: Toegestaan voor € 3,50 per persoon

Naast de bijeenkomsten, georganiseerd door het comitato del Twente kunt u ook nog op een andere manier, dicht bij huis of thuis, van de Italiaanse cultuur genieten.

- Film

Vanaf januari 2018 zal in Nederland de film 'A Ciambra' draaien en dus misschien ook in Concordia. Deze film wordt ingestuurd voor de Oscars voor beste buitenlandse film in 2018.

'A Ciambra' speelt zich af in de Zuid-Italiaanse regio Calabrië. Daar woont de familie Amato, vier generaties op elkaar gepakt in een gammel huis. Kleine criminaliteit zoals inbraken en autodiefstal zorgen voor brood op de plank. Daarbij is het voortdurend uitkijken de plaatselijke maffia niet voor de voeten te lopen. Als de vader en oudste zoon worden gearresteerd, voelt de 14-jarige Pio zich de man in huis. Hij wil graag tonen dat hij al voor vol kan worden aangezien en gaat op eigen houtje het dievenpad op. De enige bij wie hij terecht kan voor hulp is de sympathieke Ayiva, die voor Pio een soort tweede vader is geworden. Pio zal echter ondervinden dat een echte man worden ook inhoudt, dat hij keuzes moet maken en dat de familie daarbij het sterkste aan hem trekt.

- Tentoonstellingen

Keramik van Ettore Scottsass in 's-Hertogenbosch (t/m 7 januari 2018)

Als erbetoon aan een van de grootste ontwerpers van de afgelopen eeuw toont het Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch honderd hoogtepunten uit het keramisch oeuvre van Ettore Scottsass.

Ettore Sottsass (1917-2007) is opgeleid als architect, maar is vooral bekend geworden als ontwerper. Vanaf 1947 ontwikkelde hij zich als belangrijk vernieuwer op het gebied van interieurvormgeving en industrieel design. Zijn ontwerpen hebben de Italiaanse avant-garde vormgeving van de jaren zestig en zeventig beïnvloed.

Een Caravaggio van het platteland - Tentoonstelling van werken van Virgilio Forni

Deze tentoonstelling wordt geopend op maandag 20 november 2017 in het Hilton hotel in Amsterdam en blijft twee weken lang te bezichtigen. Dit alles ter gelegenheid van de tweede editie van de Week van de Italiaanse Gastronomie.

Het is een verzameling stillevens en olieverfschilderijen op doek en op fruit- en groentedozen die zijn te dateren tussen de jaren dertig en zeventig van de vorige eeuw en geschilderd zijn door Virgilio Forni, een bijzondere kunstenaar die bevriend was met de grootste kunstenaars uit die tijd en bij hen zeer geliefd was.

Hij was o.a. bevriend met Jorn, Alechinsky, Appel en Corneille. Zij waren altijd te gast in het legendarische restaurant Pescetto. Forni, tijdens de dagen die hij met zijn schildervrienden doorbracht... keek toe. Hij keek toe hoe ze aan het schilderen waren.

En hij schilderde zelf. Zonder daarbij zijn figuratieve inspiratie te verlaten, die vaak onderwerp van felle discussies was geweest, vooral met Lucio Fontana die zijn werk bewonderde, zozeer dat hij een schilderij met paddestoelen van hem wilde. Hij wilde het ruilen tegen een schilderij met snedes. Forni weigerde helaas...

Zijn werken worden slechts zelden aan het publiek getoond.

De collectie behoort toe aan de Fondazione Sartirana Arte - Pavia.

A.D. Copier - Lino Tagliapietra: een aanzienlijke verrijking in Leerdam (t/m 31 december 2017)

In het kader van de internationale manifestatie Cities of Glass: De dynamische relatie tussen een Nederlandse ontwerper en een Italiaanse glasblazer in het glasmuseum te Leerdam

Wat gebeurt er als een topontwerper met een topglasblazer gaat werken? Wat is de invloed van de achtergrond en opleiding van de glasblazer op het resultaat?

De beroemdste glasontwerper van Nederland Andries Copier (1901-1991) was in 1981 als 80-jarige nieuwsgierig naar deze vragen. Hij toog naar Italië, naar Murano, en ontmoette daar de zeer ervaren meesterglasblazer Lino Tagliapietra (1934). De eerste ontmoeting zette de toon: Copier kwam in de laatste 10 jaar van zijn leven regelmatig terug naar Murano om met Tagliapietra te experimenteren met specifieke Italiaanse technieken die wonderwel pasten in de sobere vormgeving van Copier. Verschillende tentoonstellingen waar de werken van hun samenwerking werden getoond volgden, in binnen- en buitenland.

Ook op Tagliapietra had de samenwerking een grote invloed. Copier stimuleerde hem om zijn eigen ontwerpen te gaan maken. Door Copier is Tagliapietra doorgegroeid van Muranees meesterglasblazer naar een van de beroemdste glasblazers/-ontwerpers van de wereld.

Door hun bijzondere verstandhouding kwam Tagliapietra ook naar Leerdam in de late jaren '80. Hier werkte hij met de jonge Bernard Heesen aan de ontwerpen van Copier. Zo leerde Heesen ook belangrijke Italiaanse technieken als filigrana. De specifieke technieken per land verspreidden zich zo, precies zoals Copier het beoogd had.

- Boeken

Francesco Pecoraro: Het leven in tijden van vrede (prijs: € 29,99)

Op een dag in mei 2015 reist de 69-jarige Ivo Brandani ziek van Caïro terug naar Rome. In Egypte heeft hij in het diepste geheim gewerkt aan een opdracht van een multinational: het koraalrif in de Rode Zee, dat door vervuiling en uitputting aan het afsterven is, vervangen door een rif van synthetisch materiaal. Op zijn terugreis trekt zijn leven aan zijn koortsige geestesoog voorbij: de decadentie van de jaren 2000, de hypocrisie van de jaren negentig, en verder terug in de tijd de studentenprotesten in de jaren zestig, de ontdekking van liefde en seks, de harde jaren van zijn kindertijd onmiddellijk na de Tweede Wereldoorlog. Wanneer hij de balans opmaakt, moet hij gedesillusioneerd constateren dat in die bijna zeventig jaar van vrede Europa volop kansen heeft gehad om van de wereld een betere plaats te maken, maar dat er niets van terecht is gekomen. En de verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij hem, en mensen als hij. Zij waren onverschilligen, conformisten, zij kozen de makkelijkste weg. Messcherp en genadeloos vertelt deze roman het verhaal van een land, van het westerse continent, van ons. Het is het verhaal van de middenklasse met haar zwaktes en ambities, haar enthousiasme en verveling, haar goede bedoelingen en gemakzucht, het verhaal van wat we ooit wilden en wat we uiteindelijk zijn geworden.

Patrizia Filia: In de Mokumse jaren (prijs: € 19,95)

Begin jaren tachtig van de vorige eeuw. Niet lang na hun ontmoeting in Turijn reist de danseres Patrizia Filia met de mimespeler en theatermaker Will Spoor naar Amsterdam om daar samen te gaan wonen en werken.

Drieëndertig jaar na dato blik ze terug op die tijd. De vele mensen die ze ontmoet in binnen- en buitenland, zowel in de theaterwereld als daarbuiten, blijken een nog grotere invloed te hebben gehad op haar ontwikkeling dan gedacht. Gravend in haar herinneringen komt het verleden terug, alsof de tijd stil is blijven staan. Samen met haar grote nieuwsgierigheid en brede interesse maken haar memoires 'In de Mokumse jaren' tot een reis door de geschiedenis.

Patrizia Filia, geboren in 1953 in Frankrijk uit Sardijnse ouders, is theatermaakster en schrijfster. Ze woont en werkt in Nederland.

Domenico Starnone: Strikken (prijs: € 18,99)

'Strikken' is een zinderende, woedende roman, het verhaal van een vlucht, van een terugkeer en van de onzichtbare banden die ons voorgoed aan elkaar ketenen.

Vanda en Aldo zijn jong getrouwd maar na twaalf jaar huwelijk – jaren waarin de seksuele revolutie ook Italië bereikte – is Aldo toe aan iets anders. Vandaar dat hij nu in Rome zit, verliefd op de vluchtige charme van een jong, onbekend meisje met wie hij alle dagen vrolijk kan zijn, terwijl zij met hun twee kinderen in Napels achterblijft, razend, en met onbeantwoorde vragen.

Domenico Starnone werd onlangs ontmaskerd als de man achter het pseudoniem Elena Ferrante. Lezen we zijn nieuwe roman nu anders?

Overige bestuursmededelingen

- Berichten via e-mail

Van een aantal leden hebben wij het e-mail adres. Als u uw mailadres doorgeeft, dan kunnen wij u vlak voor een bijeenkomst een herinnering sturen. Misschien wilt u ook de Nieuwsbrief per e-mail ontvangen. Dat scheelt de vereniging in afdruk- en verzendkosten! Als u belangstelling heeft voor een van deze mogelijkheden, wilt u dat dan aan ons doorgeven via een berichtje aan alidante@solcon.nl? En als uw e-mail adres verandert, vergeet dan niet ons uw nieuwe adres toe te sturen!

Als u interessante informatie over Italië of leuke nieuwtjes uit Italië voor onze leden heeft, laat het ons dan weten! Dan kunnen we het opnemen in de nieuwsbrief. De nieuwsbrief is niet alleen voor de leden, maar ook van de leden!! Tenslotte probeert uw redacteur ook overal informatie vandaan te halen.

We hopen u op een van onze bijeenkomsten te mogen begroeten.

Da parte di comitato direttivo con cari saluti,

Gon Koiter (redactie)